

POLSKIE TOWARZYSTWO NUMIZMATYCZNE
ODDZIAŁ W GDAŃSKU

MEDALE GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ

Milosz Frąckowiak

Gdańsk 2002

Fotografie wykonał: A. Klejna

Wstęp

Już w odległej przeszłości medal stanowił pamiątkę utrwalającą jakieś wydarzenie lub też był nagrodą dla zasłużonej osoby. Medal mógł też przybrać formę daru, gdy ofiarodawca zabiegał o przychyłność obdarowanego. W Polsce pierwsze medale pojawiły się w czasach Zygmunta Starego jako wynik wpływu kultury włoskiej. A Gdańsk bardzo szybko docenił funkcję medali i miał w ich wytwarzaniu długą tradycję. Szczególny rozkwit tej sztuki w Gdańsku przypada na drugą połowę XVI i pierwszą połowę XVII wieku. Działali tu wówczas znakomici medalierzy i była mennica, która prócz monet wybijała też medale. Za medale uznaje się słynne gdańskie donatywy, monety będące wielokrotnością dukata, a nie będące w obiegu, które były darem miasta dla królów polskich odwiedzających Gdańsk. W Polsce, po drugiej wojnie światowej, nastąpił gwałtowny rozwój medalierstwa na początku lat 70-tych. W tych współczesnych nam czasach ukazujące się medale można podzielić na następujące rodzaje:

- medale typowo nagrodowe, z wyraźnym zaznaczeniem, że jest to nagroda np. na zajęcie jakiegoś miejsca w zawodach lub konkursie, czy z napisem „Za Zasługi” lub podobnie na określonym polu działalności. Takie medale nie mają dat emisji i były nadawane aż do wyczerpania nakładu;
- medale pamiątkowe np. utrwalające jakąś rocznicę lub ważne dla danego środowiska wydarzenie, a dla zakładu przemysłowego znaczące osiągnięcie produkcyjne. Medal taki odwołuje się do konkretnej daty. Takie medale też były formą nagrody dla zasłużonych osób, mogły być formą reklamy dla danego przedsiębiorstwa, lub pamiątką dla znaczących gości.
- medale o tematyce abstrakcyjnej, będące wytworem wyobraźni medaliera, z reguły nie wykonywane na zamówienie, a traktowane jedynie jako dzieło sztuki.

Odzwierciedleniem rozkwitu sztuki medalierskiej w latach 70-tych i 80-tych są liczne medale w polskim przemyśle okrętowym, czego potwierdzeniem jest Gdańska Stocznia Remontowa, która pod względem liczby medali zajmuje w tym przemyśle jedno z czołowych miejsc. Dotyczy to dwu pierwszych rodzajów medali. Ale przecież w Gdańskiej Stoczni Remontowej medale były wykonywane, a także i projektowane przez osoby tu pracujące. Po przekształceniach ustrojowych emisje medali należą już do rzadkości.

Przedstawiony tu zbiór medali powstał w wyniku kwerendy po wielu zbiorach, nie tylko muzealnych ale głównie prywatnych, jak również w wyniku poszukiwań na różnych aukcjach, jarmarkach czy pchlich targach. Dlatego ten wykaz może nie być pełny. Mogą tkwić jeszcze w szufladach stoczniovców jakieś medale, nie ujęte w tym spisie. Jestem przekonany, że Stocznia nie posiada wykazu tego rodzaju pamiątek. Nie wszystkie medale wydane były przez kierownictwo Stoczni. Na terenie tak dużego zakładu istniało wiele związków i organizacji, które też chciały uhonorować swoich zasłużonych członków. Istniała tu organizacja partyjna, organizacja młodzieżowa, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Klub Honorowych Dawców Krwi, Klub Kajakowy, itp., które to związki zaistniały wydaniem medalu lub medali.

Wykaz medali podany jest chronologicznie. Ogranicza się do podania intencji wydania medalu, do przytoczenia napisów na medalu, podanie autora, jeśli jest znany, rodzaj wykonania (lany czy bity stemplem), wymiary w milimetrach i ew. rodzaj patyny. Najważniejszym elementem w prezentacji medalu jest jego wizerunek. Numer przy fotografii jest numerem spisu. Z lewej strony przedstawiona jest strona główna, czyli awers, z prawej zaś rewers, czyli strona pomocnicza, uzupełniająca.

Przedstawione tu pamiątki należy uważać za cenne dokumenty historyczne, które świadczą o znaczących osiągnięciach Stoczni, a dla wielu pracowników są przypomnieniem ich sukcesów zawodowych.

Kilka uwag o Gdańskiej Stoczni Remontowej

Na wskutek podziału zadań produkcyjnych w zakresie produkcji i remontów zarządzeniem ministra przemysłu maszynowego z dnia 9 czerwca 1952 roku Wydział Remontów Stoczni Gdańskiej został przekształcony w samodzielne przedsiębiorstwo pod nazwą Baza Remontowa Ostrów. Z kolei zarządzeniami ministrów przemysłu maszynowego i żeglugi z dnia 7 listopada 1952 r. Baza Remontowa z dniem 1 grudnia 1952 przeszła do resortu żeglugi z nową nazwą: Gdańska Stocznia Remontowa. Wskutek powołania uchwałą Rady Ministrów dn. 10 stycznia 1953 roku Centralnego Zarządu Morskich Stocznii Remontowych z siedzibą w Gdyni Gdańska Stocznia Remontowa została podporządkowana temu nowemu Zarządowi. Tym samym powstaje wyodrębniony przemysł remontu statków, podległy ministerstwu żeglugi, podczas gdy produkcyjna działalność stoczni podporządkowana zostaje ministerstwu przemysłu maszynowego. W roku 1960 CZMSR zostaje przemianowany na Zjednoczenie Morskich Stocznii Remontowych, uzyskując inny status prawny oraz szersze uprawnienia w dziedzinie organizacji i zarządzania. W dniu 11 listopada 1981 r. w wyniku głosowania załogi Stocznia przyjmuje imię Józefa Piłsudskiego. Po wprowadzeniu stanu wojennego w grudniu 1981 r. marszałek Piłsudski zostaje usunięty z nazwy Stoczni, lecz 12 maja 1989 r. przywrócono Stoczni wybranego patrona. Te dwa wydarzenia, przyjęcie imienia i przywrócenie imienia Józefa Piłsudskiego upamiętniają dwa medale zaprojektowane przez Zygmunta Przechowskiego. Obecna nazwa Stoczni brzmi: Gdańska Stocznia Remontowa im. J. Piłsudskiego Spółka Akcyjna przy równoczesnym używaniu nazwy w języku angielskim Gdańsk Shiprepair Yard „Remontowa” S.A.

Medale Gdańskiej Stoczni Remontowej

1. 1972 **20-lecie Stoczni**

XX GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA - 1952-1972, Alojzy Michalak i Tadeusz Gajor, bity, 60x62, mosiądz, brąz srebrzony i brąz pozłacany.

2. 1972 **Podwodne łączenie bloków doku**

PIERWSZE PODWODNE ŁĄCZENIE BLOKÓW DOKU 25000 T, GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, GRUDZIEN 1972 - 1972-1973, Zygmunt Przechowski, bity, Φ 69, mosiądz.

3. 1974 **Zbudowanie doku pływającego 25000 ton**

ODDANIE DO EKSPLOATACJI DOKU „OSTRÓW” 25000 TON, CZERWIEC 1974 - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, Zygmunt Przechowski, Φ 59, bity, brąz i brąz pozłacany.

4. 1974 **Medal nagrodowy**

ZA WIELOLETNIĄ I OFIARNĄ PRACĘ ZAWODOWĄ - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, Zygmunt Przechowski, bity, Φ 69, brąz i miedź.

5. 1975 **Wodowanie doku pływającego 55000 ton dla Szwecji**

LAUNCHING DOCK 55000 T GOTAVERKEN REPARATION AUGUST 1975 - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, Zygmunt Przechowski, bity, Φ 59, brąz.

6. 1977 **25-lecie Stoczni**
XXV 1952-1977 (emblemata Stoczni) -GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, (statki i dźwigi), bity, Φ 64 brąz.
7. 1977 **25-lecie Stoczni**
XXV 1952-1977 (emblemata Stoczni) -GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, (statek w doku), bity, Φ 64, brąz.
8. 1977 **25-lecie Stoczni**
XXV 1952-1977 (emblemata Stoczni) - LATO Z RADIEM, bity, Φ 64, brąz.
9. 1977 **Medal pamiątkowy**
GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA - SYGNAŁY DNIA, bity, Φ 63, brąz.
10. 1978 **30-lecie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej**
30 LAT PZPR 1948-1978 - KOMITET ZAKŁADOWY POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOTNICZEJ GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ, Zygmunt Przechowski i Tadeusz Gajor, bity, Φ 64, brąz.
11. 1979 **Zbudowanie doku pływającego 4500 ton dla Syrii**
DOK PŁYWAJĄCY 4500 TON DLA SYRII, GRUDZIEŃ 1979 - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, Zygmunt Przechowski, Tadeusz Gajor, Antoni Skibiński, bity, Φ 64, brąz.
12. 1980 **Zbudowanie czterech barek dla Norwegii**
4 BARKI 1600 DWT DLA NORWEGII 1980, GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA - VIRKE I, VIRKE II, VIRKE III, VIRKE IV, TIMBER BARGES 1600 DWT, TOFTE CELLULOSEFABRIKK A/S, Zygmunt Przechowski, bity, Φ 64, brąz.
13. 1981 **Przyjęcie imienia Józefa Piłsudskiego**
PRZYJĘCIE IM. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO – (emblemata Stoczni), SOLIDARNOŚĆ 11 LISTOPADA 1981, GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, Zygmunt Przechowski, lany, Φ 71, brąz i aluminium.
14. 1981? **Medal nagrodowy Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej**
ZSMP i emblemata Stoczni – ZA AKTYWNA DZIAŁALNOŚĆ W ZAKŁADOWEJ ORGANIZACJI MŁODZIEŻOWEJ GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ, bity, Φ 69, brąz.
15. 1982 **30-lecie Stoczni**
GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA 30 (emblemata Stoczni)- GSR 1952-1982, Zygmunt Przechowski i Tadeusz Gajor, bity, Φ 69, brąz.
16. 1982 **30-lecie Stoczni**
30 LAT GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ (emblemata Stoczni) - GSR 1952-1982, Zygmunt Przechowski i Tadeusz Gajor, bity, Φ 69, brąz.
17. 1982 **Medal nagrodowy**
30 LAT PRACY W PRZEMYSLE OKRĘTOWYM - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, lany, Φ 78.

18. 1983 **Partyjny medal nagrodowy Komitetu Zakładowego**
ZA DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNO-SPOŁECZNĄ, KZ PZPR GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ - PROLETARIUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ, Zygmunt Przechowski i Tadeusz Gajor, bity, Φ 64, brąz.
19. 1983 **30-lecie Klubu Kajakowego „Wodniak”**
1953-1983 Wodniak Klub Kajakowy (emblem Stoczni) – XXX LAT KLUBU, bity, Φ 64, brąz.
20. 1983 **X lat Klubu Honorowego Krwiodawstwa 1973-1983**
X LAT KLUBU HONOROWEGO KRWIODAWSTWA (?) 1973-1983 – GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA i emblemat Stoczni (rewers jak w poz. 4), Zygmunt Przechowski, Tadeusz Gajor, bity, Φ 69, brąz.
21. 1984 **Medal nagrodowy Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej**
ZA AKTYWNA DZIAŁALNOŚĆ W LATACH 1981-1984 ZARZĄD ZAKŁADOWY ZSMP - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA i emblemat Stoczni, bity, 49x49, brąz.
22. 1984 **Umowa o Współpracy TPPR-TPRP**
UMOWA O WSPÓŁPRACY TPPR (Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej)-TPRP (Towarzystwo Przyjaźni Radziecko-Polskiej) LUTY 1984 - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA (rewers jak w poz. 4), Zygmunt Przechowski, bity, Φ 69, brąz.
23. 1985 **Pięćsetny remont statku radzieckiego**
PIĘĆSETNY REMONT STATKU RADZIECKIEGO W GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ 1957-1985 i emblemat Stoczni - napis cyrylicą: 500-NYJ REMONT SUDNA CCCP NA GDANSKOJ SUDOREMONTNOJ WIERFI BMRT (bolszoy morskoj rybołownyj trawler), Zygmunt Przechowski i Tadeusz Gajor, bity, Φ 69, mosiądz i brąz.
24. 1986 **Medal nagrodowy**
W DOWÓD NAJWYŻSZEGO UZNANIA KIEROWNICTWO STOCZNI i KZ PZPR (emblem Stoczni) - NAJKRÓTSZY CYKL REMONTOWY TRAWLERA B 26 BANDERY RADZIECKIEJ m/t PROGRESS 1986.10.06-1986.12.31, bity, Φ 69, brąz.
25. 1986 **25-lecie Zespołu Szkół Zawodowych**
XXV LAT ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH 1961-1986 GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA i emblemat Stoczni, bity, Φ 69, mosiądz i brąz.
26. 1986 **Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej**
TOWARZYSTWO KRZEWIENIA KULTURY FIZYCZNEJ „WYSPA” GDAŃSK - 1986 TKKF GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA ZZ ZSMP, bity, Φ 50 z uszkiem, brąz pozłacany.
27. 1987 **35-lecie Stoczni**
XXXV LAT GSR - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA 1952-1987 i emblemat Stoczni, bity, Φ 69, mosiądz.
28. 1987 **Medal nagrodowy za skrócenie cyklu remontowego trawlera B-408**
W DOWÓD UZNANIA ZA AKTYWNY UDZIAŁ W REALIZACJI ZOBOWIĄZANIA Z OKAZJI 70 ROCZNICY WIELKIEGO PAŹDZIERNIKA

KIEROWNICTWO STOCZNI i KZ PZPR (emblem Stoczni) - SKRÓCONY O DWA MIESIĄCE CYKL REMONTOWY TRAWLERA B-408 BANDERY RADZIECKIEJ 87.05.23-87.12.22. – m/t POKRAMOWICZ, bity, Φ 69, mosiądz.

29. 1988 **15-lecie Klubu Honorowych Dawców Krwi**

KLUB HONOROWYCH DAWCÓW KRWI HDK 1973-1988, PCK 1963-1988, GSR - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA i emblem Stoczni (rewers jak poz. 25), bity, Φ 69, mosiądz.

30. 1988 **35-lecie Klubu Kajakowego „Wodniak”**

35 LAT KLUB KAJAKOWY PTTK „WODNIAK” PRZY GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ (emblem Stoczni)- „WODNIAK” 1953-1988, bity, Φ 69, mosiądz.

31. 1988 **20-lecie Szkoły Podstawowej Nr 76**

XX LAT 1968-1988 SZKOŁA PODSTAWOWA NR 76 IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO - GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA (rewers jak poz. 25), bity, Φ 69, brąz.

32. 1989 **Przywrócenie Imienia Józefa Piłsudskiego**

PRZYWRÓCENIE IM. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO GDAŃSKIEJ STOCZNI REMONTOWEJ 12 MAJA 1989, SOLIDARNOŚĆ (emblem Stoczni) – głowa J. Piłsudskiego 1867-1935, Zygmunt Przechowski, lany, Φ 71.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

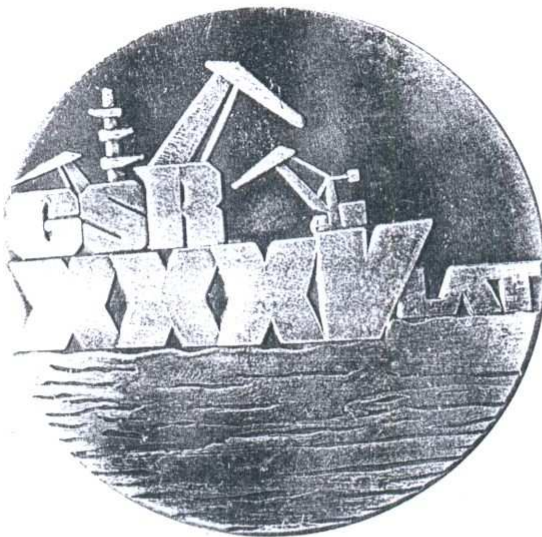
24

25

26

27

28

29

30

31

32